

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ ФАКУЛЬТЕТ
ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього рівня Магістр

зі спеціальності 024 Хореографія

на тему: «Розвиток сучасних хореографічних напрямків: стильові та
технічні особливості»

Структура кваліфікаційної роботи:

- теоретична частина творчого проєкту
- творчий проєкт – хореографічна сюїта «Мелодія Весни»

Виконавець: здобувач вищої освіти

рівня магістр

заочної форми навчання

Лоліта СОЛОДІЛОВА

Керівник кваліфікаційної роботи

канд. мистецтвознавства, доцент

Євгенія ЯНИНА-ЛЕДОВСЬКА

Допущено до захисту: «16» листопада 2025р.

Завідувач кафедри

Олександр

(підпис)

Каріна ОСТРОВСЬКА

(розшифрування підпису)

Оцінка 15/60 задоволено

(за нац. шкалою, бали, ECES)

Харків-2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ХОРЕОГРАФІЧНИХ НАПРЯМКІВ.....	7
1.1 Поняття та класифікація сучасної хореографії як мистецького феномена.....	7
1.2 Історичні передумови формування сучасних танцювальних стилів.....	11
РОЗДІЛ ІІ. СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ ХОРЕОГРАФІЧНИХ НАПРЯМКІВ.....	16
2.1 Технічні та пластичні характеристики провідних сучасних стилів.....	16
2.2 Синтез традиційної та сучасної хореографічної лексики в умовах постмодерного мистецького простору.....	27
ТВОРЧИЙ ПРОЄКТ	
РОЗДІЛ І. КОМПОЗИЦІЙНИЙ ПЛАН АВТОРСЬКОГО ХОРЕОГРАФІЧНОГО ТВОРУ «МЕЛОДІЯ ВЕСНИ».....	34
1.1. Основна характеристики хореографічного твору.....	34
1.2. Дійові особи та їх стисла характеристика.....	34
1.3. Лібрето.....	34
1.4. Розгорнутий зміст.....	35
1.5. Драматургія.....	35
1.6. Музичний аналіз.....	36
1.7. Костюми та реквізит (опис та зображення).....	38
РОЗДІЛ ІІ. ПОСТАНОВЧИЙ ПЛАН ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ «МЕЛОДІЯ ВЕСНИ».....	44
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55

ВСТУП

Актуальність теми кваліфікаційної роботи, яка розглядає "розвиток сучасних хореографічних напрямків: стильові та технічні особливості" , зумовлена динамічними процесами оновлення, що спостерігаються сьогодні у сфері танцювального мистецтва. Сучасний танець, активна взаємодіючи з іншими видами мистецтва, технологіями та суспільними трансформаціями, формує нові художні ідеї, технічні прийоми та стильові віяння, що визначають еволюцію танцю загальносвітовому культурному просторі. У сучасному мистецькому середовищі дедалі помітнішим стає прагнення до поєднання різноманітних танцювальних стилів - від класичного балету до контемпорарі, від модерну та джазу до хіп-хопу та інших сучасних вуличних форм руху. Це формує складну, багатогранну систему пластичних виразів і значно збільшує можливості танцівника у передачі емоцій та ідей.

Аналіз стилістичних та технічних особливостей сучасних хореографічних напрямів дає змогу виявити закономірності розвитку танцювальної мови, визначити фактори що впливають на трансформацію традиційних форм, а також осмислити значення індивідуального виконавського стилю в контексті постмодерного мистецького простору. Зміни, що відбувається суспільно-культурному середовищі, зумовлюють необхідність переосмислення ролі хореографії як засобу комунікації, самовираження та інтерпретації сучасних ідей. Водночас нові технічні підходи - зокрема, floor work, release-technique, імпровізаційні методики, контактна імпровізація та різноманітні техніки body-mind practice - відкриваючи руки можливості для розширення пластичної виразності, об'єднуючи тіло танцівника з простором, звуком, світлом та

технологічними інноваціями.

Наукове вивчення цих процесів є надзвичайно актуальним, адже сучасна хореографія все більше долучається до світового культурного обміну встановлюючи нові критерії естетики та виконавської майстерності. Попри численні дослідження присвячені окремим напрямкам - модерну, контемпорарі, джаз-танцю, стріт-денсу тощо, - комплексний аналіз їхніх стильових і технічних особливостей, а також взаємодія між ними, залишається недостатньо висвітленим у сучасному мистецтвознавстві. Ця проблематика набуває особливого значення в контексті підготовки хореографічних спеціалістів, оскільки саме розуміння стилістичних меж і технічних принципів сучасного танцю дозволяє формувати професійне мислення, творчо гнучкість та здатність адаптуватися до нових сценічних умов.

Теоретичне значення - полягає в проведенні глибокого аналізу розвитку сучасних хореографічних напрямків, виявленні їхніх стильових та технічних характеристик, відстеження процесу встановлення нових тенденцій і визначенні закономірностей еволюції сучасного танцю як цілісного мистецького явища.

Практичне значення – полягає у можливості використання результатів роботи для удосконалення навчальних програм із сучасної хореографії, розробки методичних матеріалів для підготовки майбутніх хореографів, а також для розширення творчого арсеналу балетмейстерів - постановників, які прагнуть синтезувати різні танцювальні техніки і стилі в єдину художню систему. Отримання результату сприятимуть формуванню цілісного бачення сучасного хореографічного процесу, а також поглибленню теоретичних знань і практичних навичок у сфері

сценічного мистецтва, що своєю чергою забезпечує подальший розвиток національної хореографічної школи в контексті світових тенденцій.

Мета – здійснити аналіз стильових та технічних особливостей сучасних хореографічних напрямків у контексті їхнього формування розвитку та втілення в сучасному сценічному просторі.

Завдання: - визначити поняття сучасної хореографії та окреслити її основні стильові напрями; - дослідити технічні принципи провідних хореографічних технік (release, floor work, flying low, contact improvisation та ін.); - проаналізувати вплив культурних, соціальних і технологічних чинників на формування сучасної хореографії; - вивчити взаємо'язок між традиційною та сучасною хореографічною лексикою в постмодерному мистецькому контексті; - дослідити роль української сцени у розвитку сучасної хореографії; - створити власну постановку в межах творчого проєкту, що базується на синтезі сучасних технік і образних рішень.

Об'єкт дослідження: сучасна хореографія як сфера професійного і сценічного мистецтва, що динамічно розвивається в умовах культурної глобалізації.

Предмет дослідження: матеріали кваліфікаційної роботи можуть бути використані в читанні лекцій з таких дисциплін, як сучасний танець та методика його викладання, техніка сучасної хореографії, мистецтво балетмейстера, історія хореографічного мистецтва. Спостереження – використано для аналізу сценічних постановок, уроків сучасного танцю, роботи ансамблів, що дозволило простежити особливості техніки та пластики в реальному виконанні. Аналіз хореографічних відеоматеріалів – допоміг дослідити структурні елементи композицій, взаємодію танцівників, технічні прийоми та сценографічні рішення. Метод

модельовання було використано під час створення власної драматургії композиції (експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка) та формування структури хореографічного твору.

Методи дослідження: аналіз і синтез – застосовано для опрацювання нфуккових джерел, визначення ключових понять, з'ясування сутності стильових і технічних особливостей сучасної хореографії.

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається з теоретичної частини творчого проекту (містить вступ, два розділи, що містять по два підрозділи), творчого проекту (містить два розділи: композиційний та постановчий плани хореографічної сюїти), висновків, списку використаних джерел (42 найменування). Загальний обсяг роботи 58 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ХОРЕОГРАФІЧНИХ НАПРЯМКІВ

1.1 Поняття та класифікація сучасної хореографії як мистецького феномена

Актуальність теми магістерської роботи «Розвиток сучасних хореографічних напрямів: стильові та технічні особливості» зумовлена активними процесами оновлення, які сьогодні відбуваються у сфері танцювального мистецтва. Сучасна хореографія, яка перебуває в постійному діалозі з іншими видами мистецтв, технологіями та соціокультурними трансформаціями, все більш формує нові художні підходи технічні прийоми , а також стильові тенденції, які визначають розвиток танцю у всесвітньому культурному контексті. У сучасному мистецькому середовищі деталі частіше проявляється прагнення до синтезу різних хореографічних напрямків, від класичного балету до contemporary dance, від модерної джазу до хіп-хопу та урбаністичних форм руху, що утворюють собою складну багат шарову систему пластичної мови і розширюють виражальні можливості танцівника [2, с.14;].

Дослідження стильових і технічних особливостей сучасних хореографічних напрямків дає змогу виявити закономірності еволюції танцювальних стилів, визначити чинники які впливають на трансформацію традиційних форм, а також осмислити роль індивідуальних виконавських стилів в умовах постмодерного мистецького простору [21,с.5]. Зміни які відбуваються в соціокультурному середовищі, сприяють потребі у переосмисленні ролі хореографії, як окремого засобу комунікації, самовираження та інтерпретації сучасних смислів. Тим часом нові хореографічні підходи— такі як floor work, release-technique, імпровізаційні методики, контактна імпровізація , а також різноманітні техніки body-mind practice — відкривають безмежні горизонти для розширення пластичної

виразності, поєднання тіла танцівника із простором, звуком, світлом та технологічними інноваціями [8, с.23].

З наукової точки зору, осмислення цих процесів є дуже важливим, оскільки сучасна хореографія все більше інтегрується в глобальний культурний дискурс, формує нові стандарти естетики, а також виконавської майстерності [28, с.7].

Не дивлячись на численні дослідження які були присвячені окремим напрямкам, таким як — модерн, contemporary dance, джаз-танець, street-dance тощо, — комплексний аналіз цих стильових і технічних особливостей, а також взаємовпливів між ними залишається недостатньо розробленим у сучасному мистецтвознавстві. Ця проблема набуває все більшого значення в контексті підготовки фахівців хореографічного профілю, бо саме розуміння стилістичних меж, а також технічних принципів сучасного танцю дозволяє сформувати професійне мислення, творчу гнучкість і здатність адаптуватися до нових сценічних умов [15, с.9].

Метою мого дослідження є здійснення глибокого аналізу розвитку сучасних хореографічних напрямів, виявлення їх стильових та технічних особливостей, простеження процесу формування нових тенденцій і визначення закономірності еволюції сучасного танцю, як цілісного мистецького явища. Об'єктом дослідження виступає сучасна хореографія як сфера професійного сценічного мистецтва, яка динамічно розвивається в умовах культурної глобалізації. Предметом є стильові риси, технічні прийоми та художні принципи, які визначають своєрідність сучасних хореографічних напрямків та їх взаємодію між собою

Практичне значення роботи полягає у можливості використання результатів для удосконалення навчальних програм із сучасної хореографії, розроблення методичних матеріалів для підготовки майбутніх хореографів, а

також розширення творчого арсеналу балетмейстерів-постановників, які прагнуть синтезувати різні танцювальні техніки і стилі в єдину художню систему. Результати, що будуть отримані у кінці дослідження, сприятимуть формуванню цілісного бачення сучасного хореографічного мистецтва, а також поглибленню теоретичних знань і практичних навичок у сфері сценічного мистецтва, що у свою чергу забезпечить подальший розвиток національної хореографічної школи в контексті світових тенденцій.

Розвиток сучасних хореографічних напрямів у XXI столітті є одним із найпрогресивніших процесів у сфері мистецтва, бо саме він поєднує в собі постійний пошук нових форм, технік та ідей які відображають складність і багатовимірність сучасного світу. Хореографічне мистецтво сьогодні є не лише засобом художнього самовираження, але й соціальним явищем, що відображає тенденції, настрої та світогляд суспільства. Через рух у танці людина має змогу проявити своє ставлення до реальності, емоційно пережити події і донести глядачу внутрішній стан у формі пластичного руху [8,с.14]. Наразі хореографічне мистецтво знаходиться на рівні глибокої трансформації стилістичних та технічних засад, що проявляється у взаємозв'язку різних напрямів та стилів, синтезі класичних і сучасних форм, появі нових сценічних прийомів та інтерпретацій руху.

Зміни у стилістиці сучасного хореографічного мистецтва зумовлені також впливом глобалізаційних процесів, а саме: розвитком цифрових технологій, мультимедійних форматів та візуальної культури. Сучасний танець стає засобом комунікації, у якому поєднанні не лише рухи, але й відеопроєкції, світлові ефекти, театральні постановки, елементи імпровізації, перформансу та акробатики. Саме поява таких напрямів, як contemporary dance, модерн, джаз-фанк, хіп-хоп та танцювальний театр, свідчить про глибоке переосмислення

сутності руху та тіла як основного інструменту виразності. Постановники все частіше звертаються до філософських і психологічних тем, вивчаючи внутрішній світ людини, її емоційні стани, соціальні проблеми й духовні пошуки.

Технічна особливість сучасних напрямків хореографії визначається розширенням меж традиційного танцю, руйнуванням усталених канонів і створенням нової танцювальної мови, у якій кожен рух може нести глибокий смисловий зміст. Головну роль у цьому процесі відіграє саме підготовка виконавця, який в свою чергу, повинен не лише володіти технічною майстерністю, але й мати розвинену акторську індивідуальність, здатність до імпровізації, пластичної свободи та емоційної відкритості. У сучасному танцювальному мистецтві тіло танцівника є головним носієм ідей, воно є простором творчого самовираження, у якому переплітається внутрішній і зовнішній світ людини. Це вимагає від виконавця глибокого розуміння природи руху, вміння стилізувати різні техніки - починаючи від класичного балету до сучасного контемпорарі.

У межах сучасних хореографічних напрямків спостерігається також тенденція до міжджанрової інтеграції, коли танцювальні елементи різних стилів переплітаються між собою, утворюючи унікальні художні форми. Такі експерименти стимулюють появу нових сценічних форматів, які поєднують у собі музику, театр, відеоарт і танець у єдину художню композицію. У цьому контексті важливим є не тільки технічний аспект танцівника, але й концептуальний - постановники прагнуть передати через рух складні ідеї, філософські роздуми, соціальні проблеми, створюючи глибокі метафоричні образи. Таким чином, сучасна хореографія перетворюється на своєрідний інтелектуальний простір, в якому відбувається взаємодія мистецтва, психології, філософії та технологій.

Також особливу увагу варто звернути на процес формування нових стильових характеристик, який відбувається під впливом західних та східних традицій. Синтез різних культурних моделей руху переводить до появи неповторних танцювальних форм, які відображають багатогранність сучасного світу. Українська хореографічна школа, маючи глибокі народні та класичні традиції, активно впроваджує ці тенденції, створюючи унікальні зразки сучасного танцю, у яких поєднано технічну складність, національну ідентичність та емоційну глибину. Такий підхід сприяє формуванню нової генерації балетмейстерів та хореографічних виконавців, здатних створювати сучасні постановки, які відповідають світовим стандартам і водночас несуть духовний український код [12, с.24].

Таким чином, дослідження сучасних хореографічних напрямків та стилів має важливе як теоретичне, так і практичне значення, оскільки дозволяє не лише проаналізувати стильові й технічні особливості розвитку танцю, а також й зрозуміти механізми формування нових естетичних цінностей хореографічного мистецтва. Це відкриває перспективи для подальшого вдосконалення педагогічних методик, розвитку творчого потенціалу виконавців і збагачення національної хореографічної культури в контексті світових процесів.

1.2 Історичні передумови формування сучасних танцювальних стилів

Дослідивши історичні передумови формування сучасних танцювальних стилів, можна побачити тісний зв'язок між традиційними народними практиками та еволюцією сценічного танцю у XX–XXI століттях. Народна хореографія слугувала основою для створення нових форм танцю, оскільки вона заклала ключові принципи пластики, виразності та ритму, які в свою чергу трансформувалися під впливом культурних інтеграцій та мистецьких експериментів. Зокрема, український народний танець, як у прикладі з жіночим

танцем, демонструє нам високу художню образність, емоційну насиченість і символізм, що стало фундаментом для розвитку сучасних напрямів [1, с. 57].

Становлення сучасної хореографії відбулося на межі взаємодії класичного балету, народного танцю та модерну. У XX столітті балетмейстери, такі як П. Вірський, О. Гомон і М. Вантух, використовували танцювальні елементи народних танців для національно-сценічних композицій, які поєднували традиційні елементи з театральними прийомами. Завдяки цьому з'явилася нова хореографічна течія, яка зберегла ритмічну та пластичну структуру народної хореографії, але водночас відкрила простір для експресивного і концептуального вираження [12, с. 18–28].

Невід'ємним чинником історичного розвитку сучасних напрямів стала урбанізація та глобалізація, які в свою чергу спричинили активний обмін культурними практиками. Поява нових стилів, таких як: джаз, сучасний танець, хіп-хоп та інших напрямків була б неможлива без впливу народної та традиційної хореографії, яка сформувала базові рухові патерни, відчуття ритму та пластичної гармонії. Українські народні танці завжди передавали глибоку емоційну палітру і символіку природи, соціальних відносин та життєвих циклів, що пізніше інтегрувалися у сучасній постановки як національний культурний код [21, с.13].

Також до історичних передумов розвитку сучасних танцювальних стилів включають зміну соціальної функції танцю. Раніше народний танець був обрядовим, пов'язаним із ритуалами та святами, а сучасна хореографія стала засобом художньої комунікації, самовираження та соціального коментаря. Техніка виконання, темп, різні ритмічні структури та пластичні елементи запозичувалися з різноманітних культур і традицій, що дозволило створити міжжанрові стилі та синтетичні форми хореографії.

Окрім того, історичною передумовою є також формування професійної танцювальної освіти та хореографічної науки, яка дала змогу систематизувати знання про рух, техніку та стилі. Це дозволило художньо осмислити народні традиції і трансформувати їх у сценічні сучасні постановки, у яких важлива не лише технічна майстерність, а й художнє вираження та концептуальна глибина.

Таким чином визначаємо, що сучасні танцювальні напрями сформувалися як результат взаємодії традиційного народного танцю, класичних технік, культурною глобалізації та розвитку мистецьких експериментів. Українські народні танці, із своїм символізмом, ритмічною складністю, пластичною витонченістю стали основою для розвитку сучасної хореографії, дозволяючи створювати багатогранні художні образи, які зберігають в собі національну самобутність і в той самий час відповідають світовим мистецьким тенденціям.

Продовжимо дослідження історичних передумов формування сучасних танцювальних стилів додаючи таблицю для систематизації основних етапів розвитку хореографії.

Сучасне хореографічне мистецтво формувалося на тлі сплетінь різних культур та соціальних чинників, в яких ключову роль відігравали народні традиції, класичний танець і новаторські течії модерну та авангарду. Дуже важливим є зв'язок з українськими народними танцями, які містять у собі глибоку символіку, ритмічну різноманітність, а також пластичну виразність. Бо саме вони стали фундаментом для розвитку національно-сценічного танцю та інтеграції елементів у сучасні стилі, такі як contemporary, jazz-funk, neo-ballet [40, с. 50].

Еволюція танцювальних форм та стилів проходила через переосмислення традицій: від ритуального та обрядового танцю, який відтворював календарні цикли, аграрні та соціальні практики, до сценічних постановок, у яких збереглися основні рухові структури та символічні образи. Рухи народного танцю - оберти,

плавність, ритмічні приступи та стрибки - були адаптовані під нові техніки, створюючи синтез емоційної насиченості і технічної майстерності.

Історичні події та соціальні трансформації залишили великий відбиток на хореографічній практиці. Урбанізація та контакти з європейськими та азійськими культурними традиціями, стали поштовхом до формування міжстильових напрямків, а поява професійних театрів і балетних шкіл в свою чергу дала змогу систематизувати знання про техніку руху та педагогіку танцю.

Важливу роль у становленні сучасного хореографічного мистецтва відіграють українські народні образи. Наприклад, жіночі танці несуть символіку природи, жіночності та емоційної насиченості, тоді як чоловічі - силу, енергію та експресивність. Ці риси активно використовуються у сучасних постановках, де поєднуються традиційні рухи та нові пластичні концепції.

Таблиця 1. Основні етапи історичного розвитку танцю та їх вплив на сучасні стилі

Етап розвитку	Основні риси	Приклади впливу на сучасні стилі	Основні носії традицій
Давньоруські ритуальні танці	Циклічність рухів, символізм, зв'язок з природою	Основи композиції, кругові рухи, обрядові мотиви	Хороводи, веснянки, купальські танці
Український народний танець (XIX–поч. XX ст.)	Пластика, ритмічність, символічні образи, емоційна виразність	Національно-сценічні постановки, етнохореографія	Жіночі та чоловічі народні танці, хороводи

Етап розвитку	Основні риси	Приклади впливу на сучасні стилі	Основні носії традицій
Національно-сценічний танець (XX ст.)	Сценічність, поєднання народних рухів із театральними прийомами	Народно-сценічний театр постановки П. Вірського, М. Вантуха	Театральні трупи, балетмейстери
Модерн і авангард (XX ст.)	Експериментальна пластика, новаторські ритми, інтерпретація емоцій	Contemporary, jazz-funk, neo-ballet	Студії сучасного танцю, хореографічні лабораторії
Сучасна глобальна хореографія	Поєднання традицій і новаторства, міжстильові синтези	Сучасні постановки, фестивалі, телешоу	Професійні танцювальні школи, хореографи, студії

Отже, формування сучасних танцювальних стилів відбулося завдяки поступовому накопиченню традиційного досвіду, адаптацію народних мотивів до новітнього сценічного мистецтва та інтеграцію новітніх технік. Українська хореографічна традиція відіграє головну роль у цьому процесі, бо є глибоким символічним і емоційним фундаментом, який продовжує надихати сучасних постановників та виконавців.

РОЗДІЛ II. СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ ХОРЕОГРАФІЧНИХ НАПРЯМКІВ

2.1 Технічні та пластичні характеристики провідних сучасних стилів

Сучасна хореографія поєднує у собі різні технічні та пластичні характеристики, які дозволяють виконавцям виражати емоції, характер та наративні образи. У народно-сценічному мистецтві, зокрема в українській народній хореографії, техніка та пластика елементів тісно пов'язані з символікою та культурними традиціями [1, с.81].

Жіночі хореографічні постановки відзначаються своєю витонченістю, легкістю та емоційною насиченістю. Виконавиця використовують плавні оберти, витончені доріжки, легкі підскоки, які підкреслюють грацію та природну елегантність образів танцівниць. Але при цьому техніка їх рухів спрямована на гармонійне поєднання тіла та музичного супроводу, що створює цілісний сценічний образ [12, с. 27].

Чоловічі композиції, навпаки, відрізняються своєю енергійністю, високою амплітудою рухів та акцентованою віртуозністю. У ансамблях, таких як гопак, жіночі партії доповнюють чоловічі, це допомагає створити баланс між силою та емоційністю, підкреслюючи контраст між динамічними трюками чоловіків і платністю рухів жінок.

Сучасні хореографічні постановки дедалі частіше використовують орніто та зооморфні образи, у яких виконавці імітують поведінку птахів, звірів та інші природні явища, що додає композиція динамічності та символічного змісту. Відображення взаємодії людини з природою дає змогу підкреслити пластичну виразність і технічну майстерність танцівників.

Таблиця 2. Технічні та пластичні характеристики провідних сучасних стилів хореографії з прикладами

Стиль/постановка	Технічні характеристики	Пластичні характеристики	Приклади використання образів
Народно-сценічний танець (жіночі композиції)	Плавні оберти, легкі підскоки, точна координація рук та ніг	Витонченість, грація, емоційна насиченість	Образи птахів, тварин, природні символи (П. Вірський " Подоляночка", Б. Колгонузенко " Весняночка")
Гопак (сольні та ансамблеві виступи)	Сильні акценти, високі стрибки, спритність, складні комбінації	Контраст чоловічої сили та жіночої легкості, ритмічний баланс	Жіночі оберти та доріжки підтримують чоловічі трюки ("Сімка", О. Гомон)
Народно-сценічні мініатюри	Динамічні рухи з використанням всього сценічного простору, імпровізація	Пластичність, природність, зворушливість	Імітація рухів струмка, пташок, дерев ("Весняночка" , Г. Клоков "Весна красна")
Ліричні композиції	Повільні та ритмічні рухи,	Делікатність, плавність, символізм	Вишивальниці та орнаментальні рухи (

Стиль/постановка	Технічні характеристики	Пластичні характеристики	Приклади використання образів
	тонка робота кистей і пальців		"Вишивальниці" , П. Вірський)
Сучасний експериментальний стиль	Поєднання народних рухів і модерну, складні комбінації, високий темп	Виразність, інтерпретаційність, пластична гнучкість	Змішання національних та сучасних символів, емоційні образи

Таким чином відзначимо, що технічні характеристики сучасних напрямів визначаються чистотою виконання, амплітудою та темпоритмом, а пластичні характеристики - грацією, витонченістю, емоційністю і символічністю. Жіночі та чоловічі образи взаємодіють у ансамблях, створюючи гармонійний сценічний баланс, у якому кожен рух має не лише технічне, а й естетичне та культурне значення.

Сучасна хореографія, зокрема народно-сценічна, відрізняється багатогранністю технічних та пластичних характеристик які є ключовими для формування художніх образів і передачі культурних смислів. В українські народні хореографії жіночі композиції відзначаються особливою пластикою, яка дозволяє поєднувати в собі традиційні символи з сучасними технічними прийомами. Високий рівень майстерності танцівниць досягається лише через поєднання точності, координації, амплітуди та емоційної виразності. Плавність рухів рук, легкість стрибків, оберти на місці та по колу, а також точні доріжки

створюють враження природної гармонії, підкреслюючи витонченість, легкість та красу жіночих образів. Ці прийоми дозволяють досягти не тільки естетичного ефекту, але й забезпечують логічну композиційну цілісність постановки, у якій кожен рух органічно доповнює загальний образ.

Жіночі танцювальні комбінації дуже часто включають імітацію природних рухів, таких як політ птахів, рухи звірів та комах. Такі елементи запозичені з народних традицій, створюють ефект живого, органічного руху, що збагачує сценічний образ і надає йому символічного значення. Наприклад, у постановці П. Вірського «Подоланочка» дівчата виконують плавні рухи, що відтворюють політ пташок та квіткові мотиви, символізуюча легкість і грація, а також духовну гармонію з природою. Використання так званих природних образів у хореографії дозволяє не лише передати емоційний стан персонажів, а також відтворити культурну спадщину та традиції народу що робить постановки глибоко символічними [34, с. 47].

Особлива увага надається техніці рук, бо саме вона відіграє важливу роль у формуванні художнього образу. Рухи руками виконуються плавно, відтворюючи лінії, що гармонійно поєднуються з рухами тіла та ніг. Такі елементи додають витонченості та емоційності композиції, а також дозволяють створити різні символічні образи, що відображають культурні традиції та ритуальні практики. Наприклад, у композиції «Вишивальниці» П. Вірського рухи рук і пальців танцівниць імітують процес вишивання, відтворюючи тонкість і делікатність майстерності, створюючи візуальний образ нитки, який символізує народній хореографії зв'язок між поколіннями та передачу культурних цінностей.

Пластичні характеристики сучасних хореографічних напрямів включають легкість, витонченість, емоційно насиченість та гармонію рухів. Вони забезпечують не лише естетичне задоволення глядача, а також підкреслюють

внутрішню логіку та сюжетність композиції. Наприклад, у хореографічній мініатюрі Б. Колгонузенка «Весняночка» використання рухів, які відтворюють взаємодію героїні з природним середовищем - струмками, деревами, пташками - дозволяє передати образ весни та символізувати відродження життя. Виконавиця стає частиною природи, а її рухи віддзеркалюють ніжність, щирість та життєрадісність, що додає постановці національного колориту та глибини [35, с. 272].

Сучасні постановки гопака демонструють поєднання чоловічої віртуозності та жіночої пластичності. Чоловіки виконують акробатичні елементи, високі стрибки та складні комбінації, а жінки створюють контрастні плавні доріжки та оберти, забезпечуючи естетичне та емоційне наповнення композиції. Наприклад, у постановці «Сімка» П. Вірського п'ять чоловіків і дві жінки виконують складні комбінації, жіночі образи підкреслюють грацію, витонченість та легкість, підсилюючи баланс із чоловічою силою та енергією. Жіночі партії виконуються на задньому плані або у півколі, поступово переходячи вперед, це створює відчуття завершеності композиції та гармонійного сценічного малюнка.

Інший приклад - постановка О.Гомона для академічного ансамблю пісні і танцю України Державної прикордонної служби, де жіночі партії у формі тийок і четвірок взаємодіють із чоловічими, тим самим підкреслюючи єдність учасників та створюючи емоційну глибину. Не дивлячись на перевагу кількості чоловіків, жіночі композиції забезпечують баланс і гармонійність, а їхня присутність на сцені додає ліричності, витонченості та естетичної виразності. Технічна складова рухів жінок регулюється так, щоб не знижувати автентичність гопака і не порушувати історичний контекст [1, с.78].

Основним аспектом є впровадження символіки у сучасних постановках. Наприклад, у роботах Г. Клокова, таких як "Весна красна", також застосовують

зооморфні образи, де танцівниця відтворюють рухи птахів звірів або комах. Ці елементи дозволяють передавати не лише технічну майстерність, але й символічне значення взаємодії людини з природою. Кожен рух танцю створює відчуття живої природи на сцені, а впровадження імпровізаційних елементів додає постановкам динамічності, в також емоційної насиченості.

Народно-сценічна хореографія у сучасному вигляді також активно інтегрує ритуальні та обрядові елементи. Вокально-хореографічні композиції, такі як "Закликання весни" Б. Колгонузенка, поєднують рухи дівчат із символічним образом весни, промальовуючи давні традиції веснянок та гаївок. Рухи виконуються з врахуванням ритму музики підкреслюючи кульмінаційні моменти та створюють багатшарову атмосферу ритуального дійства. Саме цей підхід дозволяє не лише передавати художню виразність, але й зберегти культурну спадщину в сучасній інтерпретації.

Також важливо підкреслити, що особливо цінним є також поєднання ліричних та динамічних рухів у жіночих партіях. Ліричні рухи включають у себе повільні, плавні оберти, делікатні доріжки та тонку роботу кістей рук, що відображає внутрішній стан персонажів. Динамічні рухи поєднують підскоки, швидкі доріжки, розгалужені оберти, що створює контраст із чоловічими образами та підкреслює характерні особливості композиції. Така комбінація рухів забезпечує багатогранність постановки, у якій кожен елемент несе емоційний і символічний зміст [11, с.36].

У сучасній хореографії технічні прийоми включають точність постановки тіла, координацію рук і ніг, контроль амплітуди та ритму. Виконавці повинні володіти високою фізичною підготовкою та мати неабияку пластичність, щоб легко відтворити складні комбінації, синхронно поєднуючи рухи з музикою та

сюжетним контекстом. Танцівниці демонструють легкість, виточеність та гармонтеграцію елементів у композицію, створюючи при цьому емоційний та естетичний ефект для глядача.

Сучасні постановки дуже активно впроваджують експерименти із зміною сценічного простору, використовуючи при цьому різні рівні, об'єднуючі ансамблі та сольні номери. Саме це дозволяє розширити технічні та пластичні можливості виконавців, створивши більш динамічні та насичені композиції. Наприклад, у постановках сучасних хореографів, таких як В. Шкоріненко, виконавиці використовують весь простір сцени, виконуючи оберти, переміщення та взаємодію з партнерами, що додає постановка більшого об'єму та емоційної виразності.

Важливо також зазначити, що сучасна українська хореографія успішно приєднує традиційні народні елементи сучасними технічними та пластичними прийомами. Саме це дозволяє не лише зберігати автентичність національної культури, а головний розвивати техніку танцю, вдосконалювати артистичність та художню виразність виконавців. Жіночі образи грають центральну роль у створенні гармонії композиції, забезпечуючи баланс між емоційною насиченістю та технічною майстерністю, що робить композиції завершеними і цілісними[7, с.18].

Таким чином, технічні і пластичні характеристики сучасних напрямів хореографічного мистецтва визначається поєднанням точності, координації, амплітуди, пластичності та символічності елементів. Жіночі образи виступають носіями емоційності, гармонії та вишуканої витонченості, тоді як чоловіче доповнюють їх енергією, динамікою та силою. Сучасні композиції демонструють багатогранність технічних прийомів, високий рівень майстерності, здатність

передавати культурні та естетичні цінності через рух, композицію та взаємодію виконавців.

У свою чергу в сучасному хореографічному мистецтві неабиякого значення набуває синтез різних стилів та технік, що дозволяє створити унікальні сценічні образи та постановки. Поєднання класичної підготовки з сучасними руховими системами, такими як модерн, контемпорари та джаз-модерн, забезпечує виконавцям широкий арсенал технічних засобів. Також дуже важливим аспектом є адаптація традиційних українських елементів до сучасних постановок, у яких пластика рук, позиції корпусу, плавність переходів та амплітуда рухів розкривають національну символіку і створюють емоційний ефект. Так, плавні рухи по колу, глибокі нахили, контрольовані повороти та легкі підскоки стають частиною комплексного хореографічного стилю, який дозволяє передати як народні, так і сучасні образи.

Особливої уваги потребує координація рухів та ритм, бо сучасна хореографія орієнтована не лише на технічну чистоту, а й на емоційне наповнення композиції. Кожен крок, кожен рух має бути логічно обґрунтований із співзвучний музичного супроводу, ще в свою чергу підкреслює характер персонажа або тему твору. Виконання складних комбінацій таких як оберти з переходом у низькі присіди, або заміна рівнів рухів від підлоги до вертикального положення та синхронна робота рук і ніг, дозволяє досягнути ефекту динаміки та гармонії на сцені.

У стилі контемпорарі, танці часто відрізняються від класичних традиційних тим, чи включають у себе елементи імпровізації, що дозволяє виконавцеві виразити власні емоції та інтерпретувати музичний ряд у фізичній формі. Жіночі партії в таких композиціях відзначаються плавністю, витонченістю, легкість рухів та здатність до м'яких переходів від одного рівня до

іншого. Пластичність дозволяє створювати ефект легкості, повітряності та внутрішньої свободи, що стає на контрасті з більш структурованими і формальними рухами класичної підготовки. Виконавчий контемпорарі активно використовують у своїй практиці глибокі нахили, розтяжки, хвилеподібні рухи корпусу, що допомагає створити відчуття органічної взаємодії з простором.

Динаміка сучасних композицій часто підкреслюється контрастом, між сольними та груповими партіями. Групові композиції дають відчуття цілісності, ритмічності та взаємодії, тоді як сольні вставки дозволяють глибше розкрити характер кожного героя та передати індивідуальну емоційну реакцію. Жіночі образи в сольних епізодах часто поєднують повільні плавні рухи з раптовими акцентами, створюючи при цьому драматичну напруженість та динамічну експресію. Такі прийоми дуже часто використовуються у сучасних постановках для досягнення естетичного та емоційного ефекту, що робить композицію більш багатосаровою та глибокою.

Сучасна хореографія також активно впроваджує експерименти із формами, де поєднуються різні техніки та стилі в рамках однієї постановки. Це відбувається завдяки використанню сольних, дуетних та групових елементів, переходів від класичних позицій до сучасних розтяжок або акробатичних елементів. Технічна підготовка виконавець включає розвиток сили, витривалості, гнучкості та координації, що дає змогу виконувати складні елементи без втрати пластики і виразності. Використання різних рівнів простору, взаємодія з партнерами та сценічними реквізитами підсилює багатосаровість постановки її динамічну природу.

Особливу роль у сучасному хореографічному мистецтві відіграє емоційна виразність рухів. Виконавці передають внутрішній стан персонажа через міміку, положення рук, глибину нахилів та характер рухів. Плавні і повільні рухи часто

відображають спокій, ніжність, ліричність або романтичну атмосферу, тоді як швидкі в свою чергу, ритмічні акцентовані рухи передають енергію, азарт, бойовий або урочистий настрій. Цей контраст допомагає створити драматургічний ефект, підтримувати увагу глядача та підкреслювати художню цінність постановки.

Сучасні хореографічні композиції у комплексі демонструють інтеграцію музики, сценічного простору та пластики. Синхронність рухів із ритму музики, точність технічних елементів, гармонійність композиційних рішень та символічне значення рухів створюють собою цілісну художню картинку. Взаємодія між учасниками ансамблю, поєднання сольних та групових елементів, використання контрастів та переходів між різними технічними формами забезпечує не лише естетичне задоволення, а й глибоке емоційне переживання глядача.

Сучасні постановники дуже активно впроваджують імпровізаційні техніки, які дозволяють виконавцям виражати власне відчуття музики та взаємодіяти з простором. Жіночі партії у таких композиціях відзначається високою пластичністю, здатністю до м'яких переходів та легкістю рухів, яке дозволяє створювати відчуття свободи та органічності. Імпровізаційні елементи інтегруються у композицію так, щоб не порушити сюжетну логіку а навпаки - підкреслити індивідуальність та артистичність виконавця.

Таким чином, сучасні напрями хореографічного мистецтва демонструють глибокий зв'язок техніки, пластики та символіки. Технічні характеристики рухів, координація, контроль амплітуди та ритму, легкість рухів та пластичність формують основу виконання хореографічної композиції, тоді як художня виразність, символічне значення та емоційне насиченість забезпечують глибину та завершеність постановки. Жіночі образи в таких композиціях виконують

ключову роль у створенні гармонії та естетичної цілісності, поєднуючи класичні та сучасні техніки, народні традиції та інноваційні методи, що робить сучасне географічне мистецтво багатогранною динамічною сферою, здатною до постійного розвитку та експериментів.

2.2 Синтез традиційної та сучасної хореографічної лексики в умовах постмодерного мистецького простору

Хореографічне мистецтво в усі століття відображало культурні, соціальні та духовні процеси суспільства. В українському народно-сценічному танці традиційні рухові формули, образи та символи формувалися протягом століть і слугували засобом передачі національних цінностей та світогляду суспільства. У постмодерному мистецькому періоді, коли відбувається синтез різних культурних практик, хореографія отримала нові можливості для поєднання традиційної та сучасної лексики, створивши при цьому різноманітні художні образи та виражаючи складні смисли.

Одна з основних ознак постмодерної хореографії - це інтеграція елементів народної хореографії сучасними техніками, такими як контемпорарі, імпровізація, модульні структури руху, а також використання асиметрій та нестандартних композицій. Саме цей підхід дозволив зберегти автентичність традиційного танцю, водночас надавши йому нової динаміки та актуального естетичного звучання.

У жіночих композиціях українського народного танцю часто показані образи природи, сезонні цикли та аграрна культура. Усі вони поєднують у собі пластичні елементи що імітують рухи птахів, тварин, води, ріст рослин та емоційне наповнення яке передає народну символіку. Наприклад, у композиції "Закликання весни" Б. Колгонузенка або "Весняна краса" ансамблю "Сонечко" використовуються плавні кругові рухи, що символізують циклічність

природи, енергетичні стрибки і повороти які показують відродження життя [27, с.23; 3, с.102].

Танцювальні костюми в традиційних танцях мають велике символічне значення: вони часто прикрашені орнаментами, що зображують квіти, листя, ягоди, сонце або воду. Вінки з квітів, стрічки та атрибути сільської праці - серпи, коси, кошики не лише створюють візуальну естетику, а й підкреслюють національний контекст композиції. Музичний супровід, здебільшого це народні мелодії, визначає ритм руху підкреслюючи настрій та сезонність композиції [21, с.46].

Сучасне хореографічне мистецтво дає гнучкість у формуванні образу, дозволяє включити елементи експресивної пластики, абстрактні форми або нестандартні ритмічні структури. Модерн та постмодерн, а також контемпорарі використовують техніку імпровізацій, де рух стає засобом внутрішнього самовираження танцюриста, а не лише відтворенням народних танцювальних шаблонів.

Зв'язок традиційних форм сучасними методами створює синтезовану хореографічну лексику, у якій народна символіка і сучасна пластика існують у взаємодії. Наприклад, сучасна інтерпретація танцю "Жито" ансамблю "Закаблуки" включають плавні підйоми та падіння корпусу, імпровізаційні рухи рук та плечей, які підкреслюють процес росту зерна, водночас зберігаючи колорит народного танцю. [21, с.46].

Приклади синтезу традиційного та сучасного танців:

1. Композиція "Пробудження природи" сучасного балетного колективу поєднує у собі народні рухи, такі як хороводи та веснянки, але із сучасними елементами імпровізації та такт контактної імпровізації між виконавцями.

Також використовується асиметрії у побудові сценічних просторів що підкреслює унікальність постмодерної інтерпретації.

2. Постановка "Сонячний день" з'єднує у собі традиційні українські кроки та рухи рук з сучасними стрибками, падіннями на коліна та експресивною роботою плечового поясу. Музичний супровід включає народні мелодії та сучасні електронні звуки, що створює контраст і динаміку. [28, с.51].
3. Модульні композиції у сучасному театрі танцю дозволяють поєднувати елементи народних танців різних регіонів України: Полісся, Гуцульщини та Поділля. Кожний модуль містить свої специфічні рухові формули, але завдяки сучасній хореографії вони інтегруються в єдину художню систему.

У хореографії постмодерного періоду є важливим передавання внутрішнього стану танцюриста та символіки природних образів не через пряме наслідування природи, а через пластичну абстракцію. Прикладом є, елементи рухів, що нагадують політ птахів або коливання води, але виконуються у стилі контемпорарі з акцентом на динаміку та емоційну насиченість.

Костюми і сценографія також активно трансформувалися, замість прямих копіювань народного обрання, використовується стилізована форма та сучасні тканини, абстрактні кольори, які підкреслюють концептуальність постановки. Це дозволяє поєднувати національний контекст з глобальним мистецьким дискурсом [29, с.78].

У сучасних хореографічних композиціях дедалі частіше спостерігається активне переосмислення народних танцювальних елементів, де традиційні рухи набувають нових значень через використання постмодерних технік. Як приклад, елементи кругових хороводів і веснянок можуть трансформуватися у

асиметричній групові композиції, де виконавці рухаються незалежно один від одного, при цьому зберігаючи енергійний ритм народного танцю [31, с.59].

Постановки сучасних митців часто включають контактну імпровізацію, де виконавці взаємодіють фізично, використовуючи підтримку, перекати або падіння. Цей підхід дозволяє передавати не тільки красу традиційних рухів, а також емоційні і психологічні стани персонажів танцю, створюючи нову форму символічного зв'язку між людиною і природою.

Приклади сучасних постановок:

1. Постановка "Водограй" сучасного ансамблю "Ритм" поєднує народні рухи хвиль, водяні хороводи із сучасною пластикою. Руки рук і корпусу виконавців імітують теремки потоки води, хвилі річок і дощові краплі. Музичний супровід включає у себе поєднання народних мелодій із сучасними електронними ефектами, що створює контраст традиційного та сучасного [32, с.44].
2. Композиція "Політ журавлів" є прикладом використання народних кроків та стилізованих рухів птахів, у поєднанні з сучасними підскоками, падіннями та елементами контактної імпровізації. Наявні у костюмі довгі тканини та стрічки символізують крила птахів, а музика з обробкою природних звуків підкреслює атмосферу широти простору [33, с.78].
3. Інтерпретація "Сонячний коловорот" представляє собою традиційний хоровод, у якому виконавці рухаються у формі спіралі, а також наявні асиметричні лінії, які демонструють динаміку і цикл життя. Костюми танцівників в цьому випадку виконані у світлих пастельних тонах з абстрактними елементами народного орнаменту. Музика включає

комбінації народних мотивів з джазовою ритмікою та сучасною електронікою, що створює відчуття живого змінного простору [34, с.62].

Постмодерне хореографічне мистецтво дозволяє змінити спосіб сприйняття традиційних символів. Наприклад, сучасні постановки використовують абстрактну пластичну мову, замість прямого наслідування природних явищ. Рухи у цьому випадку передають емоційний та внутрішній світ танцюриста.

- Емоції і природа: рухи можуть нагадувати шелест листя, політ птахів або коливання води, але виконуватися у стилі контемпорарі з акцентом на виразність і внутрішнє переживання.
- Костюми та символіка: костюми у сучасному хореографічному мистецтві часто стилізовані, з використанням тканин, кольорів і фактур, що нагадують природні мотиви, але не копіюють їх буквально. Вінки, стрічки та квіткові елементи інтегруються у сучасну естетику створюючи поєднання минулого і сучасності [35, с.91].

Використання поєднаних традиційних та сучасних хореографічних технік активно застосовуються в освітніх програмах для хореографів та у виставах сучасних театрів танцю. Студенти вивчають народні рухи, а потім адаптують їх до сучасної пластики, експериментують із ритмом, формою та груповими структурами.

Сучасні театральні композиції також активно використовують мультимедіа: відео-проекції, світлові ефекти, звуковий ряд із природними і сучасними аудіоелементами. Це дає змогу створити глибокий художній образ, де традиційні мотиви не губляться, а стають лише частиною багатовимірного мистецького простору [36, с.57].

Зв'язок традиційного та сучасного впливає на сприйняття глядача. Традиційні елементи викликають відчуття національної ідентичності та культурної спадщини, а сучасні техніки додають емоційної напруги, динаміки та актуальності. Тому хореографія стає не лише формою мистецтва, а й засобом культурного діалогу що поєднує минуле і сучасне [37, с.103].

Синтез традиційних та сучасних хореографічних лексик в умовах постмодерного мистецького простору виявляється особливо актуальним через потребу поєднання багатовікових культурних кодів із сучасними тенденціями сценічного мистецтва, що дозволяє не лише зберігати спадщину, а й трансформувати її у нових художніх контекстах. У сучасному хореографічному мистецтві спостерігається прагнення до інтеграції народних мотивів із пластичними техніками контемпорарі, у якому елементи традиційного руху стають відправною точкою для розвитку індивідуальної та групової експресії, яка характеризується внутрішньою динамікою та пластичною свободою. Завдяки цьому танець перестає бути лише репрезентацією фіксованих образів, а перетворюється на живу систему символів, яка здатна передати психологічні стани та культурні коди, які сприймаються сучасним глядачем на багатьох рівнях одночасно.

Важливо зазначити, що сучасні хореографи нерідко інтерпретують традиційні танцювальні елементи за допомогою абстрактних рухів. Зокрема, традиційні хороводи, оберти та кроки народного танцю перетворюються на складніші композиції, які водночас зберігають ритм і зміст, пов'язані з минулим. Наприклад, елементи веснянок можуть розвиватися у спіральні рухи, що символізують циклічність життя та природні цикли. При цьому вони можуть включати асиметричні форми та імпровізаційні контактні взаємодії, які формують нову естетику та додають непередбачуваності і глибини сценічному

дійству. У таких виставах рухи не є прямим відтворенням природних явищ, а набувають символічного змісту. Кожен жест, нахил чи поза тіла здатні передати стан природи, емоції та внутрішній стан танцюриста, що своєю чергою, надає глядачеві можливість глибшого сприйняття.

Костюм стає не просто елементом одягу, а важливою частиною художньої виразності постановки. Його кольорова гама, фактура матеріалів та оздоблення не тільки відображають природні явища, як-от розквіт квітів, течія води чи політ птахів, ай підкреслюють внутрішню динаміку танцю та контраст між традиційним і сучасним. Використання вінків, стрічок та інших декоративних деталей у сучасній хореографії набуває додаткового змісту. Вони не лише формують образ, а й взаємодіють з рухами та музикою, створюючи відчуття цілісності та гармонії вистави. Музичний супровід у таких роботах поєднує народні мелодії, оброблені сучасним аранжуванням, електронними ефектами та складною ритмічною будовою. Це дає змогу передавати контраст міжстабільністю традиційних форм і гнучкістю сучасного погляду. Рухи та образи в постановці не є буквальним наслідуванням природних явищ, а набувають символічного значення. Кожен жест, нахил чи поворот тіла може передавати стан природи, емоційний заряд і внутрішній світ танцюриста, що в свою чергу відкриває для глядача нові рівні сприйняття.

Психологічний вплив поєднання традиційних та сучасних елементів у танці полягає в його здатності одночасно викликати почуття культурної приналежності та безпосередню емоційну реакцію. Завдяки абстрактним рухам та контрастним композиційним рішенням глядачі отримують можливість співпереживати, відчувати узгодженість чи розбіжність. Вони можуть зіставляти символічні образи народного танцю з сучасними інтерпретаціями, відкриваючи нові рівні

змісту. Таким чином, хореографічне мистецтво стає не просто джерелом естетичного задоволення, а й інструментом для культурного обміну.

Прикладом такого поєднання є сучасні вистави, де традиційні мотиви весни, врожаю або природних явищ інтегруються у складні композиції, що містять елементи контактної імпровізації, асиметричні траєкторії руху та зміни темпу, які підкреслюють циклічність і безперервний розвиток життя. Рухи танцюристів перестають бути просто імітацією природних процесів і перетворюються на символи часу, енергії та взаємозв'язку людини з природою, що в умовах постмодерного мистецького простору дозволяє не обмежувати глядача чітко визначеними образами, а залучати його до інтерактивного тлумачення сенсу вистави.

Отже, поєднання традиційних та сучасних хореографічних елементів є непростим процесом. Він виходить за рамки простого змішування старого і нового, натомість вимагаючи глибокої концептуальної роботи. У ній кожен рух, костюм, музична частина та просторове розміщення танцюристів становить невід'ємну складову цілісного художнього твору. У контексті сучасного мистецького середовища така інтеграція дозволяє не лише зберегти культурні надбання, а й формувати нові мистецькі значення, розширюючи межі танцювальної виразності та відкриваючи нові можливості для естетичного й емоційного сприйняття сучасним глядачем [38, с.67; 39, с.84; 40, с.92].

ТВОРЧИЙ ПРОЄКТ

РОЗДІЛ І. КОМПОЗИЦІЙНИЙ ПЛАН АВТОРСЬКОГО ХОРЕОГРАФІЧНОГО ТВОРУ «МЕЛОДІЯ ВЕСНИ»

1.1. Основні характеристики хореографічної сюїти.

Назва: хореографічна сюїта «Мелодія весни»

Тема: пробудження природи після зимового сну.

Вид: сучасний танець з елементами ліричної пластики.

Форма: хореографічна сюїта.

Жанр: лірично-поетичний.

Час дії: ХХІ століття. Кінець зими, початок весни.

Місце дії:

- центральна Україна (Київська область).
- галявина.

Дійові особи та їх характеристика: представники зими (вітер, вихор ,метелиця)

– холодні, з крижаними емоціями, рухи розмашисті як пориви зимової непогоди.

Частина 2. Весна, квіти – персонажі мають ніжний, лагідний характер, їх рухи легкі невимушені, повністю показують прояви чудової пори року.

Лібрето: природа після усіх зимових хуртовин починає оживати. З приходом весни все навкруги наповнюється життям. Квіти розквітають, сонечко світить яскравіше а люди щиро радіють новому прекрасному етапу життя.

Розгорнутий зміст:

Сцена наповнюється останніми холодними та вітряними проявами зими, коли природа навкруги ніби завмерла в очікуванні весни, яка своїм теплом пробуджує усе навкруги. Цей початок передає стан завмершого світу в очікуванні придешньої весни.

Поступово музика змінюється, що стає символом пробудження природи і на сцені з'являються дівчата, основна героїня «Весна» у центрі а навкруги квіти які наповнюють сцену яскравими фарбами.

Музика поступово міняє ритм, все навкруги наповнюється весняним довгоочікуваним теплом. Дівчата танцюють легко, ніби зливаючись з природою.

У фіналі танцю «Весна» проявляє радість від пробудження та передає своїми рухами його глядачам у зал.

Драматургія:

Експозиція: на сцені виє завірюха, зима проявляє свої останні подихи холоду. Дівчата уособлюють боротьбу між зимою та весняним прийдешнім теплом. Рухи імпульсивні, передають усю суть зимової непогоди.

Зав'язка: зима затухає, вона не може більше боротися з теплом весни. Поступово на сцені з'являються 3 героїні, що уособлюють весну та квіти, потихеньку все навкруги починає оживати.

Розвиток дії: поступове пробудження природи проявляється через зміни в характері та темпі рухів. Спочатку дівчата символізують протистояння холоду і тепла, а потім їхні різкі, незв'язні жести перетворюються на більш ніжні та плавні рухи. На сцені виникає перехідний період – момент, коли зима ще тримає Землю, але весна вже наполегливо про себе заявляє.

Лінії танцівниць стають більш широкими: групові композиції розширюються, стають більш цілісними, темп поступово зростає, а рухи стають легкими. У цьому фрагменті видно внутрішню боротьбу і поступове відродження – танцівниці рухаються так, ніби долають останні прояви холоду, тягнучись до світла і тепла. З'являються перші «весняні» рухи – виразні хвилі руками, легкі пересування, плавні оберти тіла. Рухи ніби розкриваються назустріч простору, відображаючи процес відродження природи. Виразність танцівниць делікатно змінює атмосферу: зимова напруга зникає, у рухах з'являється легкість, гнучкість і відчуття очікування. Крок за кроком танець переходить від контрастних зимових поштовхів до гармонійних, впевнених рухів, що символізують неминучий прихід весни.

Кульмінація: весна повністю розквітла. Усе навкруги сповнюється радістю, рухи дівчат стають більш вільними. Нарешті холода зими повністю відступили і світ починає оживати.

Розв'язка: на завершення дівчата кружляють у ліричному, плавному танці, передаючи усю легкість, спокій та гармонію прийдешньої пори року. Вони діляться через рухи своїми емоціями з глядачами, даруючи тепло та радість.

Музичний аналіз:

Тривалість: 4,54; загальна кількість тактів: 122

1 частина: Останній подих зими

Тривалість: 1,39

Кількість тактів: 50

Музичний розмір: 4/4

Лади: мінор

Темп: повільний

Характер: застиглий, лірично-стриманий, тремтлива атмосфера холоду.

2 частина: Прийшла весна

Тривалість: 3,15

Кількість тактів: 152

Музичний розмір: 3/4

Лади: мажор

Темп: помірно-швидкий

Характер: радістний, світлий та теплий.

Костюми:

Костюм представниць зими (вітер, вихор, метелиця)

https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fin.pinterest.com%2Fpin%2F843158361529972877%2F&psig=AOvVaw33lfTDqsPdMhSgTRvVB4U8&ust=1764254640318000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBgQjhxqFwoTCMD8y_aGkJEDFQAAAAAdAAAAABAT 29.10.25

Кришталево-біле плаття з легкої тканини, яке підсилює уособлення зимового вітру.

https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.joom.com%2Fproducts%2F661cd8f253403001bc7c9776%3Fsrsltid%3DAfmBOoplacJm0x0jTnTBpC_9GyK1lBf-uYqCl5H0fiu3z7XqKX4Vax7J&psig=AOvVaw2bOBfbLSXNrPs3cy5Ffc7-&ust=1764279367261000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBUQjRxqFwoTCPi93vvikJEDFQAAAAAdAAAAABAb 29.10.25

Костюм представниці весни (Весни)

Пастельне світло-зелене плаття, яке підсилює уособлення весняної легкості, теплоти та розквіту.

<https://shop-dance.com/image/cache/catalog/product-2596/o0INXmQVxf-51150-600x800.jpg>

Костюм представниць весни (Квіти)

Фіалковий ніжний колір сукні передає усю легкість весняної пори. Коли природа навкруги оживає.

Реквізити:

<https://img.kwcdn.com/product/open/51ad40237060402f8678d72f8a0f7bb8-goods.jpeg?imageView2/2/w/800/q/70/format/avif>

Реквізит для представниць зими (Вітер, вихор, метелиця) - для ефектного показу негод зими, сильного вістрягану та холоду.

1.8. Світлова партитура

0:00 – 0:20 - повна темрява, поступова поява м'якого, холодного білого світла з центра сцени

0:20 – 0:50 - підсвічування верхнім фронтальним світлом (біло-блакитне), легка димка — створює ефект морозного повітря

0:50 – 1:10 - світло починає пульсувати (режим «дихання»), колір змінюється на синьо-сріблястий — імітація крижинок

1:10 – 1:39 - посилення бокових холодних прожекторів (ліворуч і праворуч сцени), верхнє світло пригасає — залишається «крижаний обруч» довкола героїні, плавне згасання у кінці

1:40 – 2:10 - плавна зміна кольору фону: від синього до світло-зеленого, з'являється тепле бокове світло — ефект першого сонця, підсвічуються силуети ансамблю м'яким світлом з підлоги

2:10 – 2:50 - основна сцена освітлюється золотисто-білим світлом, ззаду — блідо-рожеве світло, що нагадує весняне небо

2:50 – 3:30 - кульмінаційне освітлення — максимальна яскравість, кольорові акценти з усіх кутів сцени.

3:30 – 4:30 - динамічна зміна кольору фону: фіолетовий → рожевий → золотистий, світло «рухається» разом із ансамблем — ефект танцюючих променів, активне використання фронтальних м'яких світильників

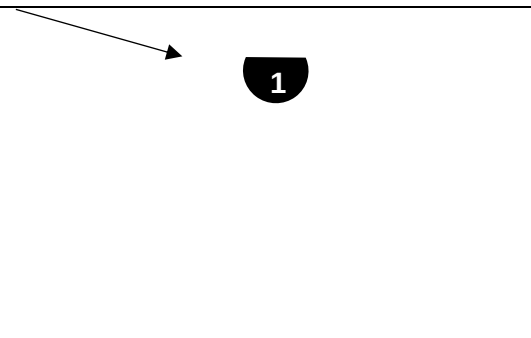
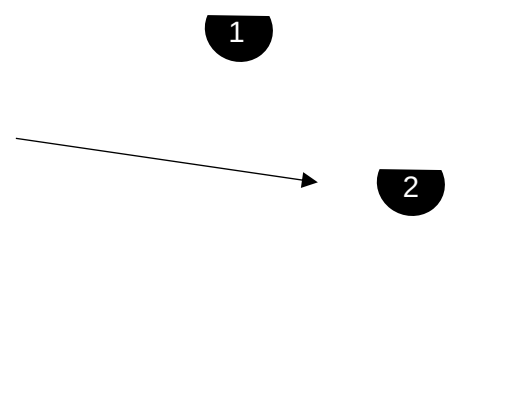
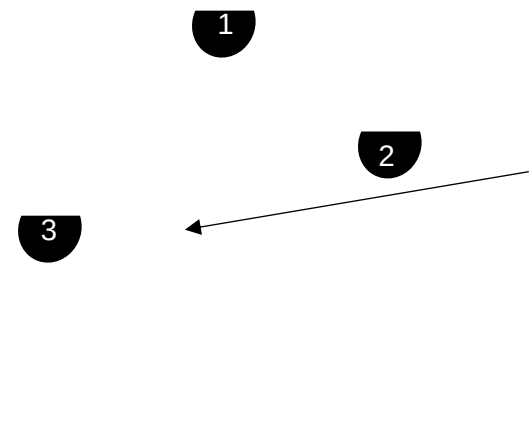
4:30 – 4:54 - поступове затихання музики — світло приглушується, залишається один центральний теплий промінь на солістку, в кінці — повільне згасання до повної темряви

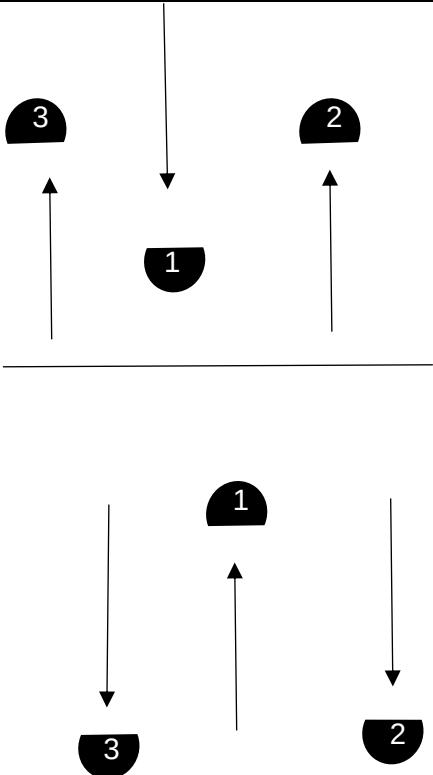
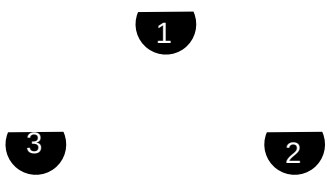
РОЗДІЛ II. ПОСТАНОВЧИЙ ПЛАН ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ «МЕЛОДІЯ ВЕСНИ»

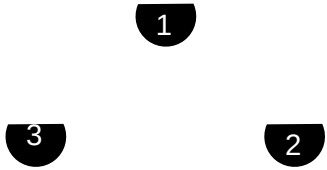
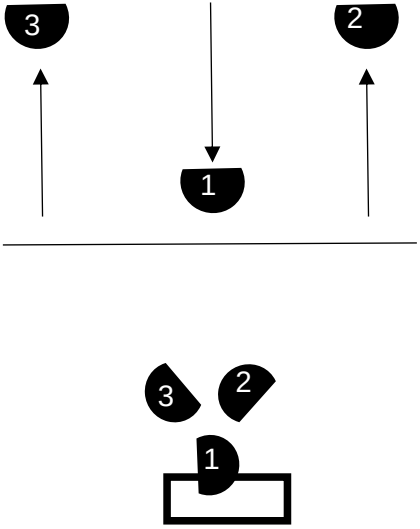
Перша частина: Останній подих зими. 1 хвилина 39 секунд. (4\4). 3 виконавця.

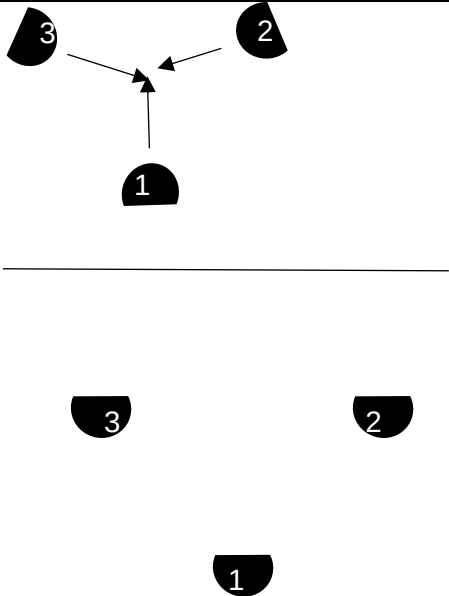
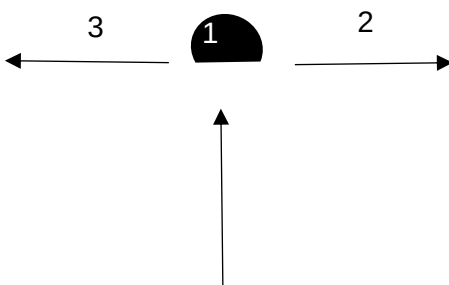
Умовні позначення:

Вітер - 1, Вихор - 2, Метелиця - 3

Малюнки	Такти	Опис дії
	1-4 такти	На сцену вибігає дівчина яка символізує зимовий вітер. Її рухи широкі, розмашисті які уособлюють пориви зимового вітру.
	5-8 такти	Далі на сцені з'являється дівчина яка символізує вихор. Вона виходить обертами, немов порив. Рухи такі самі широкі, схожі на вихор.
	9-12 такти	Наступна вибігає метелиця, ніби додаючи холоду. Рухи розмашисті, широкі. На сцені відчувається зима. У всіх дівчат в руках біла тканина, яка нагадує білий сніг, який ще не розтанув.

	13-16 такти	Попереду стоять Вихор (2) та Метелиця (3), а позаду вцентрі Вітер (1). Спершу Вітер проривається вперед, а Вихор із Метелицею відступають назад, ніби даючи йому простір. Потім вони знову міняються. Ці зміни малюнку нагадують дихання самої стихії.
	17-20 такти	Далі дівчата танцюють на своїх місцях. Вони обертаються навколо себе і легка тканина розлітається в повітрі, немов холодні завихрення снігу. Рухи знов стають широкими й розмашистими, ніби вони малюють повітряні хвилі. На 20 такт дівчата викидають тканину за куліси, вона летить ніби подих стихії.

	21-27 такти	Після цього дівчата переходять до комбінації. Їхні рухи стають ще ширшими, вони описують великі кола руками і ногами, ніби вони розганяють вітер навколо. Кожен рух плавний, але потужний.
	28-32 такти	На 28 танкт Вітер вибігає стрімко вперед. Вітер ніби закручує коло, створюючи завірюху.

	33-49 такти	Далі дівчата швидко збігаються в центр кола підіймаючи руки вгору, а потім розбігаються знов на свої місця. Дівчата танцюють комбінацію, в ній прослідковується, що з кожним рухом вони стають плавнішими й теплішими, ніби тануть, перетворюючи завірюху на подих весни.
	50 такт	Дівчинка яка уособлювала вітер, стрімко біжить вперед. Вона перетворюється на Весну. Дівчата Вихор та Метелиця ідуть зі сцени широким стрибком.

Поетична вставка. 15 секунд. 1 виконавець

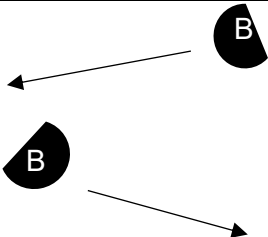
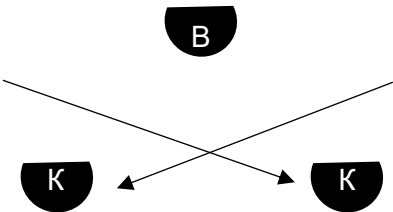
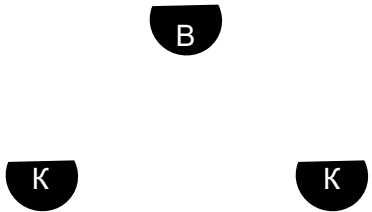
Малюнки	Такти	Опис дії
		Під час поетичної вставки, на сцені залишається одна дівчина Весна. Вона танцює

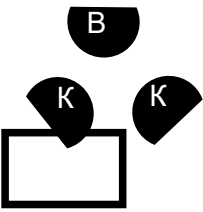
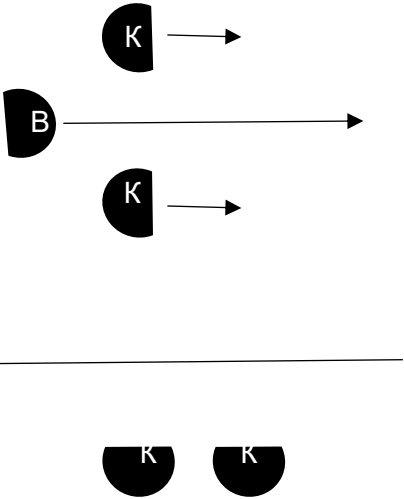
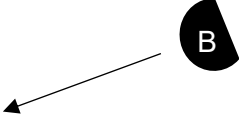
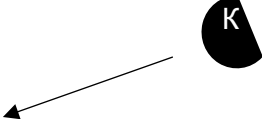
		ніжно, спокійно, передаючи рухами зміст вірша.
--	--	--

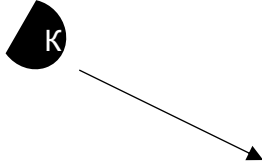
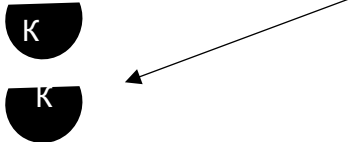
Друга частина: Прийшла весна. 3 хвилини. (3\4). 3 виконавця.

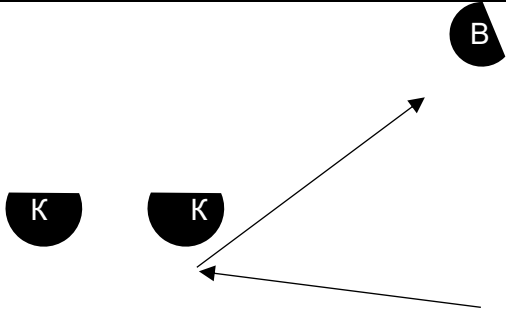
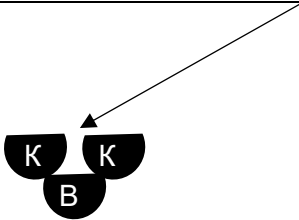
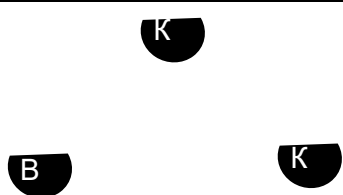
Умовні позначення:

Весна - В, Квіти - К

Малюнки	Такти	Опис дії
		На перші ноти, Весна запрошувальними рухаминіби кличе Квіти до себе.
	1-10 такти	Квіти, вибігають на сцену по черзі. Ззаду Весна танцюю відтворюючи рухи, які нагадують проростання, символізуючи, що все навколо оживає.
	11-14 такти	Дівчата танцюють відтворюючи, м'які і ніжні рухи, ніж жестами розкривають пробудження природи.

	15-18 такти 19-26 такти	Дівчата заходять на коло. Вони рухаються широко і плавно. Дівчата плавно уходять в партер. Рухи нагадують весняні паростки що пробиваються з землі.
	27-28 такти 29-44 такти	Весна зникає за кулісами, на сцені залишаються лише Квіти. Квіти танцюють разом в парі, рухи переплітаються як стебла і перюстки.
	45-60 такти	Квітки зникають, виходить танцювати соло Весна. Вона рухається широко, в рухах простежується відчуття вільності.
	61-74 такти	Весна іде і виходить одна Квітка. Вона рухається так само вільно. У її рухах є відчуття

		простору, широкі стрибки додають лекості та піднесеності.
	75-100 такти	Коли перша Квітка завершує своє соло, виходить друга Квітка. Спочатку вона танцює в партері, близько до землі, ніби проростає. Її рухи плавні і ніжні. Потім вона поступово підводиться, тепер вона наче квітка, яка позправила свої пелюстки.
	101-110 такти	Обидві Квітки опиняються на сцені. Вони знову танцюють разом. Їхні рухи стають чіткішими, більш виразними. У рухах простежуються чіткі лінії.

	111-116 такти	Коли Квітки завершують свій дует, на сцену вібігає Весна. Квітки продовжують танцювати разом, а Весна танцює окремо ніби даючи простір.
	117-123 такти	Весна підбігає до Квіток і витягується вперед між ними, немов тягнучись до весняного світла.
	124-138 такти	Дівчата танцюють разом, ніби єдиний весняний подих. Рухи широкі і легкі, ніби весна розквітла повністю.
	139-152 такти	Поступово дівчата починають танцювати спокійніше і ідуть зі сцени по черзі, одна за одною.

Посилання на відео:

https://drive.google.com/file/d/1ouPKAQ6vj9asXl2wnEARDybC4GUt_4Ac/view?usp=sharing

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило здійснити комплексний аналіз сучасної хореографії як складного, багаторівневого і міждисциплінарного явища, що постійно перебуває у стані трансформації. Основною метою роботи було виявити ключові стильові тенденції та технічні особливості, які визначають розвиток сучасного танцю в контексті глобальних мистецьких процесів і локального культурного середовища.

На теоретичному рівні було розглянуто поняття «сучасна хореографія» як відкритої художньої системи, що не обмежується усталеними формами й активно інтегрує нові практики: від постмодерного експерименту до соціального танцю, від академічної сцени до урбаністичного простору. Сучасні напрямки танцю виявляють схильність до синтезу — як між різними стилями (contemporary, модерн, хіп-хоп, імпровізація), так і між видами мистецтва (музика, театр, відеоарт, перформанс, інсталяція).

Одним із важливих аспектів дослідження стало вивчення техніки виконання сучасного танцю. Робота акцентує увагу на принципово новому підході до тіла виконавця: не як до інструмента репрезентації, а як до живої структури, здатної мислити, реагувати, транслювати досвід. Вивчені техніки — release, floor work, contact improvisation, flying low — формують не лише тілесну пластичність, а й глибоку м'язову свідомість, а також навички роботи з вагою, гравітацією, партнером і простором.

Особливої ваги набуває й соціокультурний контекст сучасної хореографії. Танцювальне мистецтво дедалі частіше стає платформою для рефлексії на актуальні теми — ідентичність, екологія, війна, технології, тілесність. У цьому сенсі сучасна хореографія не лише відображає час, а й формує нові способи мислення про тіло, людину, спільноту. Залучення до танцю непрофесійних

виконавців, інклюзивних груп і колаборація з медіа дозволяє розширити межі сцени та переосмислити саму природу танцю як мистецтва.

Важливе місце у роботі посіло дослідження взаємозв'язку між традицією й новаторством. Аналіз показав, що синтез народної, класичної та сучасної хореографічної лексики сприяє збереженню національного колориту, водночас відкриваючи нові художні горизонти. Такий підхід актуальний для української сцени, де пошук нових форм поєднується з потребою зберігати культурну спадщину.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що сучасна хореографія — це простір експерименту, вільного вираження і глибокої тілесної комунікації. Її вивчення є не лише актуальним, а й необхідним для формування нової генерації хореографів, педагогів, дослідників і виконавців, здатних працювати в глобальному мистецькому контексті, але з опорою на власну ідентичність і культурний досвід.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрущенко В. Українська народна хореографія: навчально-методичний посібник. – Київ: Мистецтво, 2018. – 132 с.
2. Арканіна О. Теорія і методика сучасного танцю. – Львів: ЛНМА ім. М. Лисенка, 2020. – 148 с.
3. Безуглий С. Основи хореографічної педагогіки: навч.-метод. посібник. – Харків: Основа, 2019. – 156 с.
4. Бондаренко І. Постановочна майстерність балетмейстера. – Київ: КНУКіМ, 2017. – 124 с.
5. Василенко М. Історія розвитку сучасних хореографічних напрямів. – Одеса: Астропринт, 2020. – 168 с.
6. Воробйова Т. Методика викладання народно-сценічного танцю. – Київ: Мистецтво, 2018. – 135 с.
7. Гуменюк Л. Теоретичні основи класичного та сучасного танцю. – Львів: ЛНУ, 2021. – 142 с.
8. Данилюк А. Сучасна хореографія: стиль, техніка, методика. – Київ: НАКККіМ, 2020. – 180 с.
9. Дзюба О. Композиція та імпровізація у сучасному танці. – Харків: Освіта, 2022. – 115 с.
10. Дьяченко К. Методика навчання сучасним танцювальним технікам. – Дніпро: Академія, 2019. – 128 с.
11. Є. В. Янина-Ледовська Інтерпретація народного танцю в сучасному хореографічному мистецтві України, 2010. – 60 с.

12. Жданова С. Хореографічна лексика сучасного танцю. – Київ: КНУКіМ, 2021. – 154 с.
13. Заворотня Л. Народна хореографія: сучасні тенденції розвитку. – Львів: Світ, 2018. – 139 с.
14. Зайченко Л. Методика викладання сучасного естрадного танцю. – Харків: ХНУМ, 2020. – 125 с.
15. Іванова С. Балетмейстерська творчість: методичні основи. – Київ: Мистецтво, 2017. – 132 с.
16. Казанцева О. Сучасні напрями розвитку хореографічного мистецтва. – Донецьк: ДонНУКіМ, 2019. – 146 с.
17. Карпенко Ю. Техніка сучасного сценічного танцю. – Одеса: ОНМА, 2021. – 118 с.
18. Кириченко І. Теорія і практика народного танцю. – Полтава: ПНПУ, 2018. – 134 с.
19. Кобець М. Хореографічна композиція: структура та динаміка. – Київ: КНУКіМ, 2020. – 147 с.
20. Костенко Н. Український народний танець у контексті сучасного мистецтва. – Львів: Мистецтво, 2021. – 129 с.
21. Кравець В. Методика роботи з ансамблем народного танцю. – Київ: МАУП, 2019. – 140 с.
22. Кривоший О. Естетика сучасної хореографії. – Київ: Культура і мистецтво, 2020. – 138 с.

23. Кучеренко Т. Постановочна діяльність балетмейстера: сучасний аспект. – Харків: Основа, 2018. – 116 с.
24. Лисенко Г. Основи сценічного руху і пластики. – Київ: КНУКіМ, 2017. – 120 с.
25. Логвиненко О. Техніка джаз-модерн танцю. – Одеса: Музична Академія, 2021. – 126 с.
26. Лубенець М. Методика формування танцювальної культури студентів. – Львів: ЛНУ, 2019. – 133 с.
27. Мельничук О. Постмодернізм у хореографії: навч.-метод. посібник. – Київ: НАКККіМ, 2022. – 162 с.
28. Мороз Т. Методика викладання контемпорарі. – Дніпро: Академія, 2021. – 118 с.
29. Нікітюк Р. Хореографічне мистецтво України ХХ–ХХІ ст.: розвиток і тенденції. – Київ: Мистецтво, 2020. – 173 с.
30. Овчаренко Л. Сценічна культура танцівника. – Львів: ЛНМА ім. Лисенка, 2019. – 131 с.
31. Павленко В. Методичні аспекти роботи над хореографічною постановкою. – Харків: Основа, 2020. – 144 с.
32. Паламарчук І. Хореографічна педагогіка: сучасні підходи. – Київ: Освіта, 2021. – 149 с.
33. Поліщук Н. Сучасна техніка руху в танці модерн. – Київ: КНУКіМ, 2018. – 117 с.

- 34.Романчук С. Етнічні мотиви в сучасній сценічній хореографії. – Львів: Світ, 2019. – 132 с.
- 35.Соловей І. Історія розвитку українського народного танцю. – Київ: Мистецтво, 2017. – 128 с.
- 36.Солоділова Л. Синтез техніки та стилю як основа розвитку сучасної хореографії // Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку : матер. наук. міжнар. конф. (20-21 листоп. 2025 р.) у 2 ч. Ч. 2. Харків. 2025. С. 272-274.
- 37.Стадник А. Практикум з сучасної хореографії. – Одеса: ОНМА, 2022. – 121 с.
- 38.Стельмах Л. Методика навчання сучасних танцювальних технік. – Харків: Основа, 2019. – 137 с.
- 39.Тищенко М. Хореографічна культура в контексті світового мистецтва. – Київ: Культура, 2021. – 158 с.
- 40.Федоренко О. Теоретичні засади хореографічної творчості. – Львів: ЛНУ, 2019. – 141 с.
- 41.Хоменко І. Інтерпретація народних мотивів у сучасній хореографії. – Київ: НАКККіМ, 2020. – 127 с.
- 42.Яковенко В. Методика створення сучасних хореографічних композицій. – Харків: Основа, 2022. – 155 с.